

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci

Təsdiq edirəm:
Tədris hissəsinin müdiri:
_____ İ.Əyyubova
"__" fevral 2020-ci il

Fənn Sillabusu

İxtisas:Muzey işi və abidələrin mühafizəsi

Şöbə: Pedaqoji

Fənn birləşmə komissiyası:Tarix və ictimai elmlər.

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Mədəniyyətşünaslıq və mətnşünaslıq
(Proqram FBK iclasında müzakirə olunub bəyənilmişdir)

Kodu:İPF- BO2

Kurs:2

Tədris ili(2019-2020 tədris ili)Semestr IV

Tədris yükü:Cəmi 60 saat(30 saat mühazirə,30 saat seminar)

Tədris dili:Azərbaycan dili

AKTRS üzrə kredit:4 kredit

Auditoriya №:3

Saat:12:10-13:45

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı:Esmira Şükürova Məhərrəm qızı

Məsləhət günləri və saati:-gün III,11.00da

E-mail ünvanı:esmira 56şükürova@gmail.com

FBK-nın ünvanı:Lənkəran ş.ş.Axundov 31

III Təvsiyə olunan dərslik,dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

ƏSAS:

1.Mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsi,Dərslik,B,2010

2.Ağayar Şükürov"Kulturologiya"Bakı 2007

3.Fuad Məmmədov"Kulturologiya"B 2008

4.Qəhrənanov C.V Azərbaycan əlyazma kitabının tarixindən-Əlyazmalar xəzinəsində.VIII c.Bakı."Elm".1987.

5.Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi I c.Bakı."Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının nəşriyyatı"-1960

6.Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi II c.Bakı Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası nəşriyyatı-1960.

IV.Fənnin təsviri

Müasir tarixi şəraitdə Mədəniyyətşünaslığın və mətnşünaslığın öyrənilməsinin çox böyük əhəmiyyəti vardır.Bu gün dünyada gedən dərin sosial hadisələr,o cümlədən qloballaşma problemi bunu daha zəruri problemə çevirir.Ölkə,xalq və insanların birliyə nail olmağın ən optimal vasitəkarından biri mədəniyyətlərin bir-biri ilə əlaqəsi,bir-birinə nüfuz edərək inteqrasiyasıdır,Mədəniyyətşünaslığın və mətnşünaslığın özünəməxsus xüsusiyyətləri və cəhətləri ilə tanışlıq, milli mədəniyyət və incəsənətin daha dərinə dərk üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

V.Fənninin məqsədi:

Fənnin əsas vəzifəsi mədəniyyətşünaslığın nəzəri problemləri,dünyadakı ölkə və xalqların mədəniyyətlərinin tarixi inkişaf mərhələləri,həmçinin mətnşünaslığın tarixi haqqında tələbələrini birlikdə təmin etməkdir.Mədəniyyətşünaslığının bu başlıca sahələrinin diqqəti gücləndirməklə tələbələrin dünyanın ayrı-ayrı ölkə və xalqlarının a

VI. Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərsdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%- nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII.Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə,20 bal kollektivumlara görə,10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə birqayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açabilir.

-8bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4bal- tələbənin cavabıq ismən doğrudur, lakin mövzun uizah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

-1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- qənaətbəxş (D)

51-60 bal –kafi (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Kollecın daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

VIII.Təqvim mövzu planı:Mühazirə:30saat,Seminar 30

saat.Cəmi:60saat

N	Keçirilən mühazirə, seminar, sərbəst mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
1	2			
	Mühazirə mövzuları	müh	sem	
1.	Mövzü №1. Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf xüsusiyyətləri. Plan: 1. Mədəniyyətşünaslığın predmeti və vəzifələri 2.Mədəniyyət anlayışının işlədilməsi 3. Mədəniyyətşünaslıq və onun digər elmlərlə əlaqəsi	2	2	
2.	Mövzü №2. Mədəniyyətin strukturu haqqında. Plan: 1. Maddi mədəniyyət, mənəvi mədəniyyət 2.Kütləvi mədəniyyət 3. Kontrmədəniyyət və submədəniyyət	2	2	
3.	Mövzü №3. Sivilizasiya anlayışı və onun mahiyyəti. Plan: 1. Mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarına tarixi baxış 2.Mədəniyyət və sivilizasiyanın vəhdəti məsələsi. Sivilizasiyanın tipləri. 3. Mədəniyyətlə sivilizasiyanın fərqi	2	2	
4.	Mövzü №4. Mədəniyyətşünaslığın funksiyaları Plan: 1. İdraki, infirmativ və kommunikativ funksiyaları 2. Tənzimləyici və ekoloji funksiyalar	2	2	

	3. Mədəniyyətin inkişafında funksiyaların rolu			
5	Mövzu №5. Mədəniyyətin ilk tarixi formaları Plan: 1.Mədəniyyətin ilk tarixi- mifologiya 2. Totemizm,animizm 3. Magiya və fetişizm	2	2	
6	Mövzu №6. Qədim şərq mədəniyyəti Plan: 1. İkiçayarası mədəniyyəti. 2.Qədim Hind 3. Qədim Misir 4. Qədim Çin mədəniyyəti	2	2	
7	Mövzu №7. Qədim Roma-Yunan mədəniyyəti Plan: 1. Qədim Yunan mədəniyyətinin səciyyəvi xüsusiyyətləri 2. Qədim Yunan mədəniyyətinin mərhələləri 3. Qədim Roma mədəniyyəti	2	2	
8	Mövzu №8. Ərəb Mədəniyyəti Plan: 1. Ərəb mədəniyyətinin formalaşması 2. IX-X əsrlər Ərəb mədəniyyəti 3. Ərəb mədəniyyətinin inkişafı	2	2	
9	Mövzu №9. Azərbaycan mədəniyyəti. Plan: 1. Azərbaycan mədəniyyətinin yaranması 2.Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı	2	2	
10	Mövzu №10. İntibah və yeni dövr mədəniyyəti 1. İntibah mədəniyyəti və onun əsas xüsusiyyətləri 2. İntibah dövrünün səvərləri 3. Yeni dövr mədəniyyəti və inkişaf xüsusiyyətləri	2	2	
11	Mövzu №11. Azərbaycan əlyazma kitabı və kitabxanaları Plan: 1. Əlyazma kitab sənətinin yaranma və inkişaf mərhələləri 2. Azərbaycan əlyazma kitabının yaranma tarixi və inkişafı 3. Kitabxanaların yaranması	2	2	
12	Mövzu №12. Azərbaycan mətnşünaslığın qaynaqları Plan: 1. Mətnşünaslıq qaynaqlarının tarixiliyi 2. Müsəlman Şərqinin mətnşünaslıq elminin ilkin qaynağı " Qurani- Kərim" 3. Şərqiçilik sənəti	2	2	

13	Mövzu №13. Azərbaycan mətnşünaslığın inkişafı Plan: 1. Abbasilər dövründə əbədi tənqid uc cərəyanı və mətnşünaslığın inkişafı 2. Xətib Təbrizin mətnşünaslıqda rolu 3. Yusif Xoylu, Xətib Tebrizi məktəbinin davamçısıdır	2	2	
14	Mövzü №14. Təhriflər və onları doğuran başlıca amillər Plan: 1.Orta əsr abidələrinin yol verilmiş təhriflər 2. Təhrifləri doğuran səbəblərin öyrənilməsi 3. Mətnşünaslığın yaranmasında təhriflərin rolu	2	2	
15	Mövzu №15. Şərhlər və şərti işarələr Plan: 1. Şərhlər,onların mahiyyəti 2. Şərti işarələr sistemi	2	2	
	Cəmm:60 saat	30	30	

IX.Sərbəst mövzuları:

- 1.Mədəniyyətşünaslıq və onun bir elm kimi inkişaf xüsusiyyətləri.
- 2.Mədəniyyətşünaslığın predmeti və vəzifələri
- 3.Azərbaycan mətnşünaslığının qaynaqları
- 4.Mədəniyyətşünaslıq və onun digər elmlərlə əlaqəsi
- 5.Azərbaycan mətnşünaslığının inkişafı
- 6.Müsəlman şərqinin mətnşünaslığının inkişafı.
- 7.Kütləvi mədəniyyət
- 8.Mətnşünaslıq qaynaqlarının tarixiliyi
- 9.Mədəniyyətin ilk tarixi tipləri.
- 10.Qədim şərq mədəniyyəti
- 11.Şərti işarələr sistemi
- 12.Romada respublika və imperiya dövrü mədəniyyəti
- 13.Şəhrçilik sənəti
- 14.Ərəb Mədəniyyəti
- 15.Azərbaycan mədəniyyəti
- 16.Şərhlər və şərti işarələr.
- 17.Mədəniyyətşünaslığın yaranmasında təhriflərin rolu
- 18.Azərbaycan əlyazma kitab və kitabxanaları
- 19.Əlyazma kitab sənətinin yaranma və inkişad mərhələləri
- 20.Azərbaycan əlyazma kitabının yaranma tarixi və inkişafı
- 21.Xətib Təbrizi'nin mətnşünaslıqda rolu
- 22.Yusif Xoylu,Xətib Təbrizi məktəbinin davamçısıdır.
- 23.təhriflər və onları doğuran başlıca amillər.
- 24.Orta əsr abidələrində yol verilmiş təhriflər.

X.İmtahan sualları:

- 1.Mədəniyyətşünaslığın predmeti və vəzifələri
- 2.Mədəniyyət anlayışının işlədilməsi
- 3.Mədəniyyətşünaslığ və onun digər elmlərlə əlaqəsi
- 4.Maddi mədəniyyət,mənəvi mədəniyyət
- 5.Kütləvi mədəniyyət
- 6.Kontrmədəniyyət və submədəniyyət
- 7.Mədəniyyət və sivilzasiya anlayışlarına tarixi baxış
- 8 Mədəniyyət və sivilzasiyanın vəhdəti məsələsi.Sivilzasiyanın tipləri.
- 9.Azərbaycan mətnşünaslığının qaynaqları
- 10.İdraki,informativ və kommunikativ funksiyaları
- 11.Tənzimləyicivə ekoloji funksiyaları
- 12.Mədəniyyətin inkişafında funksiyaların rolu
- 13.Mədəniyyətin ilk tarixi tipi-mifologiya
- 14.İkiçayarası mədəniyyəti.
- 15.Qədim Hind mədəniyyəti
- 16.Qədim Misir mədəniyyəti
- 17.Qədim Çin mədəniyyəti
- 18.Qədim Yunan mədəniyyətinin səciyyəvi xüsusiyyətləri
- 19.Qədim Roma Mədəniyyəti
- 20.Ərəb mədəniyyətinin formalaşması
- 21.İX-X əsrlər Ərəb mədəniyyəti
- 22.Ərəb mədəniyyətinin inkişafı
- 23.Azərbaycan mədəniyyətinin yaranması
- 24.Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı
- 25.İntibah mədəniyyəti və onun əsas xüsusiyyətləri
26. Əlyazma kitab sənətinin yaranması və inkişaf mərhələləri
- 27.Azərbaycan əlyazma kitabının yaranma tarixi və inkişafı
- 28.Kitabxanaların yaranması
- 29.Mətnşünaslıq qaynaqlarının tarixiliyi
- 30.Müsəlman Şərfinin mətnşünaslıq elminin ilkin qaynağı-"Qurani-Kərim"
- 31.şərtçilik sənəti
- 32.Abbasilər dövründə ədəbi tənqid uc cərəyanı və mətnşünaslığın inkişafı
33. Xətib təbrizinin mətnşünaslıqda rolu
34. Yusif Xoylu,Xətib təbrizi məktəbinin davamçısıdır
35. Orta əst abidələrində yol verilmiş təhriflər
36. Təhrifləri doğuran səbəblərin öyrənilməsi
37. Mətnşünaslığın yaranmasında təhriflərin rolu
- 38.Şərhlər,onların mahiyyəti
- 39.Şərti işarələr sistemi
- 40.Azərbaycan mətnşünaslığın qaynaqları

XI.Kolkekvium sualları

1

- 1.Mədəniyyətşünaslığın predmeti və vəzifələri
- 2.Mədəniyyətşünaslıq və onun digər elmlərlə əlaqəsi
- 3.Mədəniyyət anlayışının işlədilməsi məsələsi
4. Maddi və mənəvi mədəniyyət
- 5.Kütləvi mədəniyyət
- 6.Mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarına tarixi baxış
- 7.Mədəniyyətşünaslığın funksiyaları
- 8.İdraki,informativ və kommunikativ funksiyaları
- 9.Totemizm və feteşizm
- 10.Magiya və feteşizm
- 11.Mifologiya
- 12 ikiçay arası mədəniyyəti

2

- 1.Qədim Misir mədəniyyəti
- 2.Qədim Çin mədəniyyəti
- 3 Qədim Yunan mədəniyyətinin səcuyyəvi xüsusiyyətləri
- 4.Qədim Roma mədəniyyəti
- 5.Ərəb mədəniyyətinin formalaşması
- 6.Azərbaycan mədəniyyətinin yaranması
- 7.İntibət mədəniyyəti və onun xüsusiyyətləri
- 8.Əlyazma kitab sənətinin yaranma və inkişaf mərhələləri
- 9.Mətnşünaslığın qaynaqlarını tarixini
- 10.Mətnşünaslıq elminin ilkin qaynağı-"Quranı-Kərim"
- 11.Şərhiçilik sənəti
- 12.Xətib Təbrizinin mətnşünaslıqda rolu

XII.Fənn üzrə tələblər tapşırıqlar

"Mədəniyyətşünaslıq və mətnşünaslıq" fənninin tədrisinin sonunda tələbələr "Mədəniyyətşünaslıq və mətnşünaslıq" kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn haqqında fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdırlar. Dünya və ölkəmizin mədəni irsinə dərinlən yiyələnməli və qiymətli məlumatları əldə etmək vərdişləri qazanmalıdırlar.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

Proqram "Muzey işi və abidələrin mühafizəsi" üçün "Mədəniyyətşünaslıq və mətnşünaslıq" fənn proqramı əsasında "Tarix və ictimai elmlər" FBK-nın 04 fevral 2020-ci il tarixli 06 sayılı iclas protokoluna əsasən müzakirə olunub bəyənilmişdir.

Müəllim :
FBK sədri:

Şükürova.E
Abdullayeva G